

GAZETA LWC

Wychodzi codziennie wieczorem.

Dr. Krakow
P.T. Biblioteka Jęz.

Wydawca: Spółka Akcyjna Wydawnicza.

Wydanie niedzielne „Gazety Porannej”.

Redaktor Naczelny: JERZY KONARSKI.

Adres Redakcji: Lwów, ul. Chorążczyz 31. (Tel. 178).

Adres Administracji: Lwów, Senatorska 6. (Tel. 73).

Cena
egzemplarza
pojedynczego
15 gr.

Na dworcach
kolejowych
18 gr.

Telefon Redaktora Naczelnego 220.

Telefon domowy Redaktora Naczelnego 192.

Z ruchu budowlanego.

Od budowniczego p. M. Maciałka, znanego przemysłowca budowlanego, wiceprezesa Stowarzyszenia upow. budowniczych we Lwowie otrzymaliśmy następujące aktualne uwagi:

I.

Lwów, 31 marca.

Jesteśmy dużemi, nieoprawnemi dziećmi. Lada chmurka na niebosklenie powoduje rozpacz, przerażającą się w pesymizm. Tymczasem rakietą o krótkotrwałym efekcie świetlnym doprowadza nas do entuzjizmu, przeobrażającego się w optymizm. Oto najświeższy przykład:

Sygnalizacja pożyczki amerykańskiej i konferencja z p. Premierem Grabskim, na której padło ba dzo powściągliwe i uśmiechające się oświadczenie uruchomienia ruchu budowlanego, wywiad z p. Ministrem robót publicznych Rybczyńskim, który na budowie rządowe przewiduje aż około 40 milion. zł., a nadto wielka ilość artykułów i polemik dziennikarskich na temat konieczności uruchomienia przemysłu budowlanego — stworzyły nietylko miernotę, ale pewnik, że tego roku z pewnością będzie eldorado ruchu budowlanego. Że rzeczywiście wytworzony został tylko niebywały i realnie niczem nieuzasadniony nastrój optymistyczny — dowodem tego nagie zwyski cen materiałów budowlanych, które doychczas do niedawna utrzymywały się na jednolitym poziomie nie zdradzając wcale tendencji zwyżkowej.

W Warszawie w ostatnich tygodniach cena cegły podskoczyła z 50 zł. na 85 zł., a więc o 70%!

Starajmy się jedn kże beznamiętnie zanalizować, czy dla ruchu budowlanego nadeszła rzeczywiście już pomyslna konjunktura. Jeżeli oceniamy ją pod kątem zapotrzebowania mieszkań, to konjunktura zaistniała już podczas wojny, obecnie zaś wzmożła się do rozmiarów katastrofy. Inaczej jednakże się zaprezentuje, jeśli popatrzymy na nią pod kątem możliwości finansowych. Okazuje się, że reszcie niema w zupełności konjunktury — odpowiedniej. Dopóki jej nie stworzymy, tak długo o ruchu budowlanym, zatrudniającym bezpośrednio i pośrednio w całym państwie setki tysięcy ludzi — mowy nie ma.

Aby wykazać, że to nie gotosłowne hipotezy musimy więc przedstawić cyfry, które przemawiają dość przekonująco.

Co się nazywa właściwie ruchem budowlanym? Będziemy wszyscy w tym zgodni, że ruchem budowlanym nazwiemy taką wzmoczoną czynność w przemyśle budowlanym, która by w pierwszym rzędzie zaspokoila

Braun czy Jarres?

PIERWSZE WYBORY PREZYDENTA NIEMIEC NIE DAŁY WYNIKU. DO WYBORÓW ŚCISLEJSZYCH STAJĄ BRAUN I JARRES.

Berlin 30 marca. (Tel. G. L.) Wedle danych urzędowych wynik wyborów na prezydenta Rzeszy jest następujący: Ogółem oddano 26.812.537 głosów. Z tego przypada na Brauna 7,78 678, na Hellda 1,237.000, na Hellpacha 565,136, na Jarresa 10 387 523, na Lutendorfa 284.471, na D. a Marxa 3,873 676, na Talmana 1,869.553. Wedle tego urzędowego obliczenia żaden z kandydatów nie otrzymał połowy oddanych

ważnych głosów. Wobec tego zachodzi potrzeba drugich wyborów. „Vorwärts“ (mawiając o wynik wyborów upatruje w nim dowód zwycięstwa hasel republikańskich.

Berlin 30 marca. (Tel. G. L.) Pisma przewidują z wczorajszych wyborów, że przy drugim wyborze będzie postawiony jako kandydat lewicowy Braun. Walka wyborcza rozstrzygnie się między Jarresem a Braunem. Marx wygłosi jutro wielką mowę republikańską.

glód mieszkaniowy, a ztruciającą całe rzesze robotników żywiła tetro życia gospodarczego. Taki właśnie ruch istniał we Lwowie w latach od 1904 do 1912, gdy przeciętnie w sezonie pracowało na budowach bezpośrednio 11.000 a pośrednio dla przemysłu 8—9.000 lu. zł. Wracchu było wówczas 27 cegielni z produkcją roczną do 80 milionów sztuk cegiel, które pokrywały całe zapotrzebowanie Lwowa. Rocznie budowano i wykańczano przeciętnie 250 domów czynszowych dwupiętrowych i około 150 domków małych parterowych, jednorodzinnych. Jeżeli przyjmujemy, że w jednym domu czynszowym dwupiętrowym była przeciętnie 40 ubikacji mieszkalnych, wliczając w to pokoje i kuchnie, to przybywało rok rocznie 10.000 ubikacji, co czyni około 3.000 mieszkań.

Budowle te — domy czynszowe — wymagały wkładu pieniężnego — nie wliczając wartości gruntu — zatem tylko same budynki naówczas 30 milionów kor. Instytucje finansowe udzielały we formie pożyczek długoterminowych hipotecznych, roczne 20 milionów kor. po 6 proc. z amortyzacją 5 milionów kor. pożyczano na drugie miejsce hipoteczne po 7—8% rocznie, a resztę tj. 5 milionów i grunta dawali budujący.

CHOROBA KRÓLA RUMUNSK.

Bukareszt, 30. marca. (Tel. G. L.) Stan zdrowia króla rumuńskiego znowu się pogorszył.

Wiedeń, 30. marca. (Tel. G. L.) „Neue Freie Presse“ donosi z Bukaresztu że rodzina królewska oraz b. król grecki z małżonką, którzy mieli wyjechać do Sinaia odroczyli swój wyjazd z powodu osłabnięcia króla.

Wiadomości zagraniczne.

Lwów, 31. marca.

— Na ostatnim posiedzeniu Izby Zmin. na zapytanie jednego z posłów, Chamberlain oświadczył, że w chwili obecnej nie może nawet w przybliżeniu określić daty ewakuacji strefy kolońskiej.

— Donoszą z Rygi, że prasa ryska obstaje nadal przy tem, że komisarz ludowy Stalin otrzymał z Suchum na Kaukazie telegram, donoszący o zniknięciu Trockiego bez śladu. Wobec tego rząd sowiecki wysłał ostry rozkaz do władz pogranicznych by starały się udaremnić Trockiemu ucieczkę z Rosji. Nawet dowódcom floty czarnomorskiej polecono zatrzymać wszystkie okręty, celem przeprowadzenia na nich rewizji w poszukiwaniu za zbiegłym. Z moskiewskich dzienników jedynie „Roboczaja Gazeta“ donosi o zniknięciu Trockiego, za co cały jej naład skonfiskowano.

— W okr. Diarbekr wojska tureckie w dalszym ciągu ścigają powstańcze oddziały Kurdów cofające się w popłochu. Akcja stłumienia powstania w szybkim tempie zbliża się ku końcowi.

— 31 bm. rozpocznie się w Orleanie proces Sadoula. Jak widać z listy świadków proces ten będzie miał charakter polityczny. Między świadkami znajduje się m. m. b. ambasador franc. w Petersburgu Noulens, kilku generałów franc., oraz kilku posłów jak Marly, Blum, Painlevé oraz sowiecki poseł Rakowski. W gmachu sądowym przedświetło daleko idące środki ostrożności.

KONFLKT BUDŻ. WE FRANCJI.

Paryż, 30 marca. (Tel. G. L.) Dzień rozpoczęła się w Senacie dyskusja budżetowa. Przedstawiciele prawicy i umiarkowanej lewicy oświadczyli, że nie mogą obecnie głosować za budżetem w obecnej jego formie. Obawiają się, że skutkiem tego powstanie konflikt między Izba Deputowanych a Senatem.

Z komisji sejmowych.

(Telefoniem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 31 marca. (Z) Dzień rano zwołana została sejmowa komisja budżetowa, aby przystąpić do końcowych spraw nad preliminarzem. Oprócz referenta zjawili się przewodniczący pos. Gruszka (Piast), posłowie Rozmarin (Koło Żyd.), Michalski (Ch. N.), Michalak (NPR.), Pączek (PPS.), ks. Kaczyński (Ch. D.), Rymar (ZLN.) Prezes min. Grabski, który przybył do Sejmu oświadczył, że inne zajęcia nie pozwalają mu na wy czekiwanie quorum i musi komisję opuścić. Ponieważ nie było „quorum“ p. Gruszka musiał zamknąć posiedzenie i wyznaczyć na następną środę. Jutro komisja budżetowa zajmie się czytaniem budżetu min. spraw wojsk.

POMORZE — ŻEROMSKIEMU.

Warszawa 31 marca. (Tel. G. L.) Na terenie Pomorza organizuje się z inicjatywy Woł. Wachowiaka fundusz celem zakupu ziemi dla Stefana Żeromskiego.

Urzędowy komunikat w sprawie zabójstwa Bagińskiego i Wieczorkiewicza.

CZYN MURASZKI JEST OBJAWEM ZŁAMANIA KARNOŚCI SŁUŻBOWEJ — SPRAWCA STANIE PRZED SĄDEM.

Warszawa, 30 marca. (Tel. G. L.) Rząd wydał następujący komunikat: Dnia 29. bm. o godzinie 16 w pobliżu ze Stółców do Kołosowa zostali ciężko ranni przewiezieni do wymiany personalnej, zasadzeni za próbę zamachu terrorystycznego Wieczorkiewicz i Bagiński. Bagiński o godzinie 17 zmarł. Zabójstwą dokonał jadący w tym poła-

gu st. przodownik P. P. Muraszko. Pomijając kwestię odpowiedzialności sądowej za dokonanie zbrodni, czyn powyższy jest objawem ciężkiego złamania karności służbowej, w związku z czem Min. spraw wewnętrznych zarządziło energiczne dochodzenie. Samą sprawą zabójstwa zajęły się władze sądowe. Wieczorkiewicz zmarł.

Ataki prasy angielskiej.

Lwów, 31. marca.

(*) Prasa angielska nie przestaje atakować Polski, nie przestaje czynić jej zarzutów z tytułu, że jest ona przeszkodą do utrwalenia pokoju w Europie.

Ma to swoje przykre strony — pisze „Kurjer Warszawski” — lecz ma także i dobre. O przykrych nie będziemy mówili, bo te są zrozumiałe dla każdego Polaka. Godzą one w najdroższą dla nas rzecz — w nasze poczucie sprawiedliwości dziejowej i słuszności naszych praw historycznych, etnograficznych i politycznych do Pomorza i do Górnego Śląska.

Ale powiedzieliśmy, że ma to także i swoje dobre strony. Z tego należy się wytłumaczyć. O Anglikach mamy przekonanie, że jest to naród szczerzy. Publicystyka angielska jest najmniej obłudną bodaj ze wszystkich europejskich publicystyk. Różnie prawdę prosto z mostu. Przedstawia rzeczy tak, jak je widzi.

Otóż na podstawie głosów prasy angielskiej o Polsce możemy stwierdzić, że panuje tam co do naszej sprawy, naszego kraju i Państwa zupełna ignorancja.

Gdzie i u kogo informują się nasi koledzy angielscy o istocie zagadnienia naszych granic zachodnich — czy wiadomości swoje czerpią od p. Keynesa, czy od p. Nittego, czy też po prostu dostarczają im ich biencje berlińskie — tego nie wiemy. Wystarczy stwierdzić, iż są to informacje złe, często zupełnie fałszywe, więc do fałszywych prowadzące wniosków.

Nie widzimy też w atakach prasy angielskiej złej woli. Widzimy tylko nieświadomość. Za jej ujawnienie możemy być jednak tylko wdzięczni publicystom angielskim, którzy otwierają przed nami szerokie pole do akcji uświadamiającej społeczeństwo Wielkiej Brytanji o naszej polskiej prawdzie i o naszej polskiej słuszności.

Opinia angielska zdaje sobie do skonale sprawę z tego, co to jest granica państwowa i jakie następstwa wywołać może naruszenie tej granicy. Wie, że niema na świecie narodu, który pozwoliłby bezkarnie granicę swoje naruszyć, dowolnie je przesunąć, zależnie od żądań tego czy innego sąsiada.

Jak dalece opinia ta jest czuła na tego rodzaju sprawy, o tem świadczy nie tak dawno prowadzona przez prasę angielską, jako wyrazicielkę tej opinii, kampanja przeciwturecka ex re granicy Irak — Mosul.

Spór ten nie dotyczy ani wielkobrytańskiego terytorjum państwowego, ani ziem odwiecznie przez Anglików zamieszkałych. Wchodzi tu tylko w grę interesy ekonomiczne, interesy wielkiego przemysłu i handlu angielskiego i interesów tych broniono uparcie, walcząc niemal o każdy słup graniczny. W świadomości, że taka a nie inna granica potrzebna jest dla Wielkiej Brytanji, dla jej przemysłu kopalnianego, dla jej handlu ze Wschodem.

Otóż my mamy co do swoich granic świadomość daleko jeszcze większą, bo idzie tu o nasze terytorjum państwowe, o ziemię polską i krwią polską w odwiecznej walce z naporem germańskim przesycaną, o stare, piastowskie dziedziny, które zostały w swoim czasie od żywego ciała Polski oddarte a dzisiaj wró-

Droga wodna Tczew - Gdynia.

BĘDZIE PRZECHODZIŁA PRZEZ UJŚCIE WISŁY. — KREDYT W SUMIE 3 MILJ. ZŁ. DAJE BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO.

Warszawa 31 marca. (Te. G. L.) Sprawa budowy drogi wodnej Tczew-Gdynia przez ujście Wisły weszła w stadium realizacji. Koncesję na budowę otrzyma Zjedno-

zione Tow. Transportu i Żeglugi które w kona roboty według planów inż. Nosowicza. Kredyt w sumie 3 milj. Zł. daje Bank Gospodarstwa Kraj.

city do niej nie po to, aby je po raz drugi ktokolwiek mógł zagarnąć.

Pod tym względem naród polski, jako całość, jest tak uświadomiony, jak naród angielski w stosunku do nienaruszalności terytorjalnej swoich wysp rodzimych.

I niczego innego nie życzymy sobie ze strony publicystyki angielskiej, jak tylko stosowania tej samej miary w ocenie naszych granic, jaką stosowałyby w ocenie swoich.

Dwie miary — jedna różna od drugiej — są tu niedopuszczalne. Wyklucza je elementarne poczucie sprawiedliwości.

Żaden Anglik nie może rozumować, że niemiecki „Drang nach Osten” jest dla niego rzeczą obojętną, bo mógłby mieć i miałby z pewnością słuszną pretensję do nas, gdybyśmy kiedykolwiek przy zmianie układu sił politycznych i stosunków w Europie, stanęli na stanowisku obojętności na niewytłaczony bynajmniej w przyszłości niemiecki „Drang nach Westen”.

Nowa Europa musi przeciwstawić się raz na zawsze wszelkim i z czyjejkolwiek strony podejmowanym „Drangom”.

Polska, która nie posiada ani jednej piędzi cudzej ziemi, której granice historyczne sięgały daleko poza jej dzisiejsze śluby, wierna złożonym przez swoich przedstawicieli podpisom na traktacie wersajskim, uważa ten traktat za podstawę swojej odzyskanej niepodległości i niczego innego nie żąda od swoich sąsiadów, którzy równie z dobrej woli ten traktat podpisali, jak takiego samego poszanowania podpisów, stanowiących o wartości międzynarodowej tego dokumentu.

Jedna miara obowiązująca wszystkich i atakowanie Polski za jej „nieustępliwość” i niedopuszczanie do utrwalenia pokoju, pozbawione jest podstaw logicznych.

Traktat handlowy z Niemcami.

III.

Lwów, 31 marca.

W razie ożywienia się przemysłu co jest w związku z ruchem budowlanym i budową kolej, spożycie żelaza winno w Polsce szybko wzrosnąć. Gdyby konsumpcja żelaza walcowanego osiągnęła wysokość przedwojenną, zapotrzebowanie krajowe pochłonęłoby rocznie około 950 tysięcy tonn, czyli o 175 tys. tonn więcej, niż wyprodukowały huty polskie w czasie najwyższej koniunktury.

Z punktu zaś widzenia interesów gospodarczych Niemców, zamknięcie dostępu dla żelaza z Polski byłoby głupstwem. Głównym odbiorcą tego żelaza są zakłady na Śląsku niemieckim. Musiałoby one sprowadzić droższe żelazo z zagłębia Ruhry lub Morawskiej Ostrawy a w rezultacie chcąc zrujnować przemysł górnośląski, podcięłoby był przemysł na Śląsku niemieckim.

Wprawdzie jeszcze silny jest bardzo prąd w opinii niemieckiej, który wobec układów, toczących się w Berlinie, stawia postulat polityczny — zrujnowanie przemysłu na Górnym Śląsku, w nadziei odzyskania w ten sposób tej ziemi piastowskiej. Rzecz wszakże znamienita, że w „Deutsche Allgemeine Zeitung”, organie wielkiego przemysłu, ukazał się artykuł p. n. „Desperado—Politik”, w którym opierając się na statystyce i analogicznych z powyższymi rozważaniami, autor utrzymuje, że program zniszczenia przemysłu górnośląskiego jest niewykonalny. Przemysł ten dotychczas jest przeważnie w ręku niemieckim. Rząd polski mógłby go doprowadzić do upadku swoją polityką podatkową. Ale co osiągnąłaby swoją polityką, gdyby nawet była ona realna, rząd niemiecki? Pozbawiłby pracy liczną rzeszę urzędników niemieckich w zakładach przemysłowych, a więc główną podstawę siły niemieckiej na Górnym Śląsku i zmusiłby do emigracji. Podcięcie przemysłu, to zniszczenie niemieckiej. Jeżeli pewna część zakładów górniczo-hutniczych wskutek wstrzymania wywozu zbankrutowała, straty poniósłby kapitał niemiecki. Złoty zaś przeszłyby za śmiesznie niskie ceny w ręce innych narodowości lub polskie, a urzędnicy Niemcy zastąpieni byłiby przez Polaków, a w każdym razie przez inne żywioły. Po paru latach nastąpiłoby wprawdopodobnie uzdrowienie i zakupione za grosze zakłady zaczęłyby dawać dochody. Niemcy konsumenci węgla i żelaza z polskiego Śląska w tym czasie przejściowym zmuszeni byłiby do kupowania tych przedmiotów za znacznie droższą cenę zagranicą, co pogorszyłoby bilans handlowy Niemiec. A wreszcie żywioł niemiecki na Śląsku uległby zdziesiątkowaniu i przestałby odgrywać rolę. W ten sposób obróciłoby się w perzynę nie przemysł górniczy na polskim Górnym Śląsku, lecz Niemców w tym kraju — kończy dziennik niemiecki. — „Nie można polecać metod, które muszą zniszczyć niemiecką w „Ost-Oberschlesien” i uczyniłyby dla tego złudnym odzyskanie Górnego Śląska”.

Maryla Gremo żyje.

(Od naszego korespondenta.)

Berlin, 25. marca.

Ktoś łobliwy i nieuczciwego serca puścił w świat plotkę, iż znana, doskonała, mała tancerka Maryla Gremo umarła. Niewiadomo jaki był cel tej złośliwości — gdyż powiększenia sławy Maryla Gremo nie potrzebuje. Ponieważ po takich plotkach, dotknięty niemi osobnik cieszy się najlepszym zdrowiem i długim życiem — więc jesteśmy o Maryle Gremo spokojni — temwięcej, iż jak nas zapewnijają rozważa się doskonale i studjuje z zapamiętaniem w Berlinie.

M. Szw.

Z MUZYKI.

I.

Lwów, 30. marca.

Ostatnie dni zaznaczyły się bardzo ożywionym ruchem koncertowym, szeregi zaś produkcji wypełniał je niemal wszystkie. Najczynniej zem okazało się P. T. M., którego profesory wyprowadzili na estradę koncertową cały zastęp swoich uczeń i uczniów składając tem dowody i swoich usilnych starań i umożliwiając niejednokrotnie bardzo poważnie zaawansowanym już swoim elewom wykazanie się ich poważnie pojętą pracą. Szczególnie koncert zaaranżowany na dochód pomnika Chopina we Lwowie, w którym wzięli udział studjujący pod kierunkiem prof. Zofii Kozłowskiej, znanej i cenionej wysoko mastry i Poranek operowy, stanowiący pierwszy publiczny występ elewów szkoły wysunął kilka jednych i tychsamych nazwisk osób współdziałających, które dzięki temu ukazały się w podwójnym oświetleniu: śpiewaczek i śpiewaków estradowych i artystów scenicznych.

Najsilniej zarysowała się na tem podwójnym tle jako wielce zaawansowana już śpiewaczka p. Dinora Jawetówna. Jej bardzo piękny o głębokiem brzmieniu dzwoniący głos predestynuje ją na scenę, zwłaszcza, że w partji Mignon (scena i arja z aktu I.) wykazała się i poważnymi zdolnościami scenicznymi. P. Halina Jeziorańska i jako wykonawczyni pieśni i jako odtwórczyni roli Aidy ma też niewątpliwie przed sobą jasną przyszłość. Piękny jej dźwięczny głos, sporo nerwu scenicznego przemawiają bardzo silnie za takimi supozycjami. Po ważne postępy wykazała również p. Griffówna, której Mimi była sympatycznym zjawiskiem scenicznym, a która wokalnie potrafiła rozwiązać tą niełatwą partję, na równi z arją królowej nocy (Flet zaczarowany) i pieśniami bardzo starannie. W koncercie zaznaczyły poza tem bardzo silnie swoją indywidualność pp. Kończacka, śpiewaczka znana z występów estradowych, które jej jednaki zawsze sporo uznania i p. Al. Hofmokiówna, która nietylko potrafiła zainteresować publiczność swoim pięknym śpiewem, ale również i bardzo starannym akompaniamentem do śpiewu swoich współtowarzyszek i współtowarzyszy działających w pierwszej części koncertu. Obie te umiejętności, które posiada p. Hofmokiówna świadczą jaknajbardziej o jej poważnym talencie. Z uznaniem należy wyrazić się również o śpiewie p. Adamówniej, Wojewódzkiej, Nad a i Zarzeckiej, którzy wykazała się rezultatami sumiennego studjum. Rzecz jasna powinno ono być w dalszym ciągu kontynuowane, by można było o niem mówić bez żadnych zastrzeżeń. Części solistów akompaniowała z dużym zrozumieniem p. Zofia Haniszewska. —i.

REDAKCJA „GAZETY LWOWSKIEJ” OCENIAĆ BĘDZIE NA SWYCH SZPALTACH NOWE WYDAWNICTWA JEDYNIEM TYLKO WÓWCZAS, GDY ONE NADSYLANE BĘDĄ WPROST POD ADRESEM REDAKCJI, NIE ZAŚ JEJ POSZCZEGÓLNYCH CZŁONKÓW.

